

LA NOVA CONSTITUCIÓ DE L'URSS ¹

Lev Trotski

16 d'abril de 1936

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es - des de:
<http://www.marxists.org/espanol/trotsky/ceip/escritos/Libro4/ContextHelp.htm> (contrastada amb “La nouvelle Constitution de l’U.R.S.S.”, en *Oeuvres* tom 9, Publications de l’Intitut Léon Trotsky – EDI, Grenoble, 1980, pp. 187-202)

L’abolició dels soviets

El fuet contra la burocràcia

Democràcia sense política

El significat històric de la nova constitució

Les tasques de l’avantguarda

L’abolició dels soviets

Darrere dels murs del Kremlin s’està treballant per a reemplaçar la constitució soviètica per una nova que, d’acord amb les declaracions de Stalin, Molotov i companyia, serà la “més democràtica del món”. Per cert que podrien sorgir dubtes respecte a la forma com s’elabora la nova constitució. Fins fa poc no es mencionava aquesta gran reforma en la premsa, ni en les reunions. Fins al moment ningú coneix el projecte de constitució. No obstant, en una entrevista concedida l’1 de març de 1936 al periodista nord-americà Roy Howard, Stalin declarà que “probablement aprovarem la nostra nova constitució a finals d’enguany”. Per tant, Stalin coneix la data exacta de l’aprovació de la nova constitució, sobre la qual el poble no sap gairebé res a hores d’ara. L’única conclusió possible és que estan elaborant i pensen aprovar la “constitució més democràtica del món” amb mètodes no del tot democràtics.

Stalin li confirmà a Howard i, pel seu intermedi, als pobles de l’URSS, que “la nova constitució instituirà el sufragi universal, igualitari, directe i secret”. Queden abolits els drets de sufragi que afavorien els obrers contra els camperols. D’ací en avant, evidentment, no votaran les fàbriques, sinó cada ciutadà per la seua banda. Quan “desapareixen les classes”, tots els membres de la societat són iguals. Només els tribunals poden privar l’individu del dret de vot. Tots aquests principis se’n deriven del mateix programa democràtic burgès que els soviets reemplaçaren en el seu moment. El partit sempre sostingué que el sistema soviètic era una forma més elevada de democràcia. La dictadura del

proletariat s'extingiria junt amb el sistema soviètic, que és la seua expressió. Per consegüent, la qüestió de la nova constitució es redueix a un altre problema molt més fonamental: ¿d'ací en avant, se seguirà “enfortint” la dictadura, tal com ho exigeixen tots els discursos i articles oficials, o bé començarà a suavitzar-se, a debilitar-se, a “extingir-se”? El significat de la nova constitució només es pot avaluar a la llum d'aquesta perspectiva. Agreguem a continuació que la pròpia perspectiva de cap manera depèn de la mesura del liberalisme stalinista, sinó de l'estructura real de la societat transicional soviètica.

En explicar la reforma, *Pravda* fa una referència fosca i poc prudent al programa partidari redactat per Lenin en 1919. Allí s'hi diu, en efecte que “...la privació del dret de vot i *qualsevol restricció de la llibertat* són necessaris únicament com a mesures temporals en la lluita contra els intents dels explotadors de mantenir o restaurar els seus privilegis. A mesura que desapareguen les possibilitats objectives d'explotació de l'home per l'home, la necessitat d'aquestes mesures temporals desapareixerà en la mateixa proporció, i el partit tractarà de limitar-les i d'abolir-les totalment” (el subratllat és nostre). Indubtablement, aquestes línies serveixen per a justificar la negativa a “privar del dret de vot” en una societat en què ha desaparegut la possibilitat d'explotar. Però el programa exigeix, junt amb això, l'abolició simultània de “qualsevol restricció de la llibertat”. Perquè l'ingrés a la societat socialista no es caracteritza per la ubicació dels camperols en un pla d'igualtat amb els obrers, ni per la devolució del dret de vot a aqueix tres o cinc per cent de ciutadans d'origen burgès, sinó per la institució de la vertadera llibertat per al cent per cent de la població. Segons Lenin i segons Marx, amb l'abolició de les classes s'extingeix no sols la dictadura sinó, també, el mateix estat. No obstant, Stalin no li digué a Howard, ni als pobles de l'URSS, que s'aboliria “qualsevol restricció de la llibertat”

Molotov s'ha precipitat en defensar Stalin i, trist és dir-ho, no ho ha fet en forma afortunada. En resposta a una pregunta del cap de redacció de *Le Temps*, Molotov ha dit: “Ara succeeix amb no poca freqüència (?) que ja no es necessiten aqueixes mesures administratives que s'aplicaven anteriorment”, però, “el poder soviètic deu, per descomptat, mantenir-se fort i coherent en la seua lluita contra els terroristes i contra aquells que atempten contra la propietat pública...” Ergo: “poder soviètic”... sense soviets; dictadura proletària... sense el proletariat; i, a sobre una dictadura que no es dirigeix contra la burgesia sinó contra... terroristes i lladres. En tot cas, el programa del partit mai preveí un estat d'aqueix tipus.

Molotov promet prescindir amb “no poca freqüència” de mesures extremes que resulten innecessàries; la promesa, de per si, no val molt, però esdevé absolutament estèril respecte dels enemics de la llei i l'ordre, precisament respecte d'aquells que impossibiliten prescindir de les mesures d'emergència.

Però, ¿d'on provenen aquests enemics de la llei i l'ordre, aquests terroristes i lladres, en quantitat tan gran que justifique el manteniment d'una dictadura en una societat sense classes? Permeta-se'ns acudir en ajuda de Molotov. En l'alba del poder soviètic, en el clima de la guerra civil inacabada, els actes terroristes eren perpetrats pels SR i els blancs. Aqueix terrorisme desaparegué quan les velles classes dominants perderen tota esperança. El terrorisme del *kulak*, del qual queden rastres fins avui, tingué sempre un caràcter local, complementari de la lluita guerrillera contra el règim soviètic. Molotov no es refereix a aquest terror. El terror nou no es basa en les antigues classes dominants, ni en el *kulak*. Els terroristes de l'actualitat provenen exclusivament dels rengles de la joventut soviètica, dels rengles de la Joventut Comunista i del partit. El terror individual, absolutament incapaç de resoldre les tasques que s'imposa, posseeix, no obstant, una gran importància simptomàtica, perquè caracteritza la gravetat de l'antagonisme entre la burocràcia i les àmplies masses populars, sobretot en la generació jove. El terrorisme és el complement tràgic del bonapartisme. El buròcrata individual (tem el terror; però la burocràcia en el seu conjunt l'explota amb èxit per a justificar el seu monopoli polític). Tampoc en aquest terreny Stalin i Molotov han descobert la pólvora.

El pitjor de tot és que ni les entrevistes, ni els comentaris, permeten inferir quin serà el caràcter social de l'estat per al qual es prepara la nova constitució. Anteriorment, la posició oficial era que el sistema soviètic és l'expressió de la dictadura del proletariat. Però si s'han extingit les classes, en virtut d'aqueix mateix fet s'ha extingit la base social de la dictadura. Essent així, ¿qui encarna avui en dia aqueixa dictadura? Evidentment, la població en el seu conjunt. Però quan la població, emancipada de les contradiccions de classe, es converteix encarnació la dictadura, això només pot significar que la dictadura es dissol en la societat socialista i, per consegüent, que es liquida l'estat. La lògica marxista és invulnerable. Al seu torn, la liquidació de l'estat s'inicia amb la liquidació de la burocràcia. ¿Potser la nova constitució implica, almenys, la liquidació de la GPU? Si algun habitant de l'URSS expressés aquesta idea, la GPU no trigaria a trobar arguments convincents per a refutar-la. Les classes estan extingides, es dissolen els soviets, la teoria de classes de la societat es redueix a pols, però la burocràcia es perpetua. RIP.

El fuet contra la burocràcia

Més avant reprendrem la qüestió de la mesura en què el sufragi universal, igualitari i directe, correspon a la suposada igualtat social que gaudeixen tots els ciutadans. Però si acceptem aquesta premissa com a article de fe, sorgeix un altre interrogant que ens deixa tant més perplexos: per què el sufragi ha de ser *secret*? A qui tem la població del país socialista? De quin enemic específic ha de defensar-se? El temor del xiquet a la foscor obeeix exclusivament a raons biològiques; però la por de l'adult a expressar obertament les seues posicions

obeeix a raons polítiques. I per als marxistes la política és sempre una funció de la lluita de classes. En la societat capitalista, l'objecte del sufragi secret és la defensa dels explotats contra el terror dels explotadors. Si la burgesia finalment acceptà aqueixa reforma (sota la pressió de les masses, per descomptat) això es deu al fet que volia protegir, almenys en part, el seu estat de la desmoralització que ella mateixa havia engendrat. Però és evident que en l'URSS no pot haver-hi pressió dels explotadors sobre els treballadors. ¿De qui, doncs, cal protegir els ciutadans soviètics per mitjà del sufragi secret?

La vella constitució soviètica instituí el vot públic, alçant la mà, com a arma de la classe revolucionària contra els seus enemics burgesos i petitburgesos. Les restriccions del dret de vot servien al mateix propòsit. Ara, cap a la fi de la segona dècada de la revolució els espantats ja no són els enemics de classe sinó els mateixos treballadors, fins al punt que no poden votar si no s'escuden darrere del vot secret. Açò concerneix precisament l'aclaparadora majoria de les masses populars: és impossible admetre que es reinstituísca el sufragi secret en benefici de la minoria contrarevolucionària!

Però, qui aterreix el poble? La resposta és clara: la *burocràcia*. Es disposa a instituir el sufragi secret per a protegir els treballadors de si mateixa. Stalin ho confessà obertament. Quan se li preguntà, "Per què el sufragi secret?", respongué textualment: "Perquè volem donar-li al poble soviètic la possibilitat d'elegir amb tota llibertat a qui vullga". Així ens assabentem per boca de Stalin que el "poble soviètic" no pot votar avui per qui vol. "Nosaltres" ens disposem a subministrar-li aqueixa oportunitat. ¿Qui són els "nosaltres" que tenen el poder d'atorgar o negar aqueixa llibertat? La capa social en nom de la qual Stalin parla i actua: la *burocràcia*. Stalin hauria d'haver agregat que aquesta important confessió regeix tant per al partit com per a l'estat i que, específicament, ell ocupa el lloc de secretari general en virtut d'un sistema que no els permet als membres del partit elegir als que volen. La frase "volem donar-li al poble soviètic" és infinitament més important que qualsevol constitució per escriure perquè, malgrat ser tan sintètica, ja és de per si una constitució prefabricada i, a més, molt real, no és un mite.

Avui, la burocràcia soviètica, igual que la burgesia europea en el seu moment, es veu obligada a recórrer al sufragi secret per a porgar, almenys parcialment, l'aparell d'estat (que explota com "legítim amo") de la corrupció que ella mateixa engendrà. A Stalin li ha calgut donar un indicatiu dels motius de la reforma. Li digué a Howard: "No poques institucions del nostre país funcionen malament... En l'URSS, el sufragi secret serà un fuet en mans de la població, contra els organismes de govern, que funcionen malament." Segona confessió notable! La burocràcia creà la societat socialista amb les seues pròpies mans i ara necessita... un fuet: no sols perquè els organismes de govern "funcionen

malament”, sinó també, i sobretot, perquè estan totalment corroïts pels vicis de camarilles desenfrenades.

Ja en 1928, referint-se a una sèrie de casos horrorosos de desmoralització burocràtica que sortiren a la llum, Rakovski escrigué: “El tret més característic i perillós de l’onada d’escàndols és la passivitat de les masses (major entre els comunistes que entre els sense partit) amb les manifestacions d’una arbitrietat inaudita, testificades pels mateixos treballadors. Per temor als que tenen el poder, o simplement per indiferència política, aqueixes manifestacions no suscitaren cap protesta, com a màxim algunes queixes amb veu baixa.” Des d’aleshores han passat més de vuit anys i la situació ha empitjorat enormement. El règim autocràtic de Stalin ha creat un sistema administratiu basat sobre el nepotisme, l’arbitrietat, el llibertinatge, el robatori i el suborn. La decadència de l’aparell, que dia a dia es fa més evident, comença a amenaçar l’existència mateixa de l’estat com a font de poder, ingressos i privilegis per a la capa social governant. La reforma s’ha fet necessària. Espantats de la seua pròpia obra, els caps del Kremlin li pregunten a la població que els ajuden a netejar i endreçar l’aparell d’administració.

Democràcia sense política

La burocràcia posa el fuet saludable en mans del poble, però imposa una condició en forma d’ultimàtum: *res de política*. Com sempre, aquesta funció sacrosanta continua essent monopoli del “Líder”. Quan l’interlocutor nord-americà li plantejà la pregunta enutjosa sobre els partits, Stalin respongué: “Atès que no hi ha classes, atès que les línies divisòries entre les classes estan desapareixent (“no hi ha les classes”; “les línies divisòries entre les classes [que no existeixen!] estan desapareixent”. L.T.) només resta una petita diferència, no fonamental, entre els distints capes socials de la societat socialista, i no pot haver-hi terreny fèrtil per a la creació de partits antagònics. On no hi ha distintes classes no poden existir distintes partits, perquè un partit és part d’una classe.” En cada paraula un error, a vegades dos!

Si hem de creure Stalin, hi ha línies divisòries rígides entre les classes i en cada període donat només un partit correspon a cada classe. Així, la teoria marxista del caràcter de classe del partit es transforma, en una caricatura burocràtica absurda: la dinàmica política queda exclosa del procés històric... en benefici de l’ordre administratiu. En realitat, en tot el curs de la història política no podem trobar un sol cas d’una classe representada per un sol partit! Les classes no són homogènies; estan esgarrades per contradiccions internes i només arriben a la solució de tasques col·lectives a través de la lluita interna de tendències, grups i partits. Podem reconèixer, dins de certs límits, que “un partit és part d’una classe”. Però en la mesura en què una classe consta de molts “sectors” (alguns miren cap avant, altres cap arrere) la mateixa classe pot engendrar diversos

partits. Per això mateix, un sol partit pot estar recolzat en sectors de distintes classes.

Per estrany que sembla, aquest flagrant error de Stalin és absolutament gratuït perquè, vegen vostès, en relació amb l'URSS ell parteix de la premissa que ja no hi ha les classes. Ara bé, ¿de quina classe el Partit Comunista de l'URSS és una fracció després de l'abolició de totes les classes? Stalin s'endinsa amb completa lleugeresa en el terreny de la teoria i acaba dient més del que volia. El seu raonament no demostra que no pot haver-hi *distints* partits en l'URSS, sinó que no pot haver-hi ni *un sol* partit. On no hi ha classes, la política no té cabuda. No obstant, Stalin exceptua generosament d'aquesta llei el partit del qual n'és secretari general.

La història del moviment obrer és qui millor revela l'error de la teoria stalinista del partit. Malgrat que l'estructura social de la classe obrera és indubtablement la menys heterogènia de totes en la societat capitalista, l'existència d'una "capa social", com l'aristocràcia obrera i la burocràcia sindical a ella lligada, genera partits reformistes, que es transformen inexorablement en un dels instruments del règim burgès. Per a la sociologia stalinista, no té la menor importància que la diferència entre l'aristocràcia obrera i la massa proletària siga "fonamental" o "petita"; però fou precisament en virtut d'aqueixa diferència que en un moment donat sorgí la necessitat crear la Tercera Internacional. D'altra banda, és indubtable que l'estructura de la societat soviètica és infinitament més complexa i heterogènia que la del proletariat als països capitalistes. Per això hi ha terreny fèrtil perquè existisquen diversos partits.

En realitat, a Stalin no li interessa la sociologia de Marx, sinó el monopoli de la burocràcia. Són coses completament diferents. Tota burocràcia obrera, encara que no detinga el poder estatal, tendeix a considerar que en la classe obrera no existeix "terreny fèrtil" per a l'oposició. Els dirigents del Partit Laborista britànic expulsen els revolucionaris dels sindicats, amb l'argument que no hi ha cabuda per a la lluita entre partits en el marc d'una classe obrera "unida". El comportament dels senyors Vandervelde, Lleó Blum, Jouhaux, etcètera, és semblant. La seua conducta no obeeix a la metafísica de la unitat, sinó als interessos egoistes de les camarilles privilegiades. La burocràcia soviètica és infinitament més poderosa, rica i autosuficient que les burocràcies obreres dels països burgesos. Els obrers altament capacitats de la Unió Soviètica gaudeixen de privilegis desconeguts per a les categories laborals més altes d'Europa i Estats Units. Aquesta capa social doble (la burocràcia recolzada en l'aristocràcia obrera) domina el país. L'actual partit dominant de l'URSS no és sinó la màquina política d'una capa social privilegiada. La burocràcia stalinista té quelcom que perdre i res més per conquistar. No està disposada a compartir el que posseeix. Té la intenció de reservar-se per a si el "terreny fèrtil", també en el futur.

És cert que el Partit Bolxevic exercí el monopoli de l'estat durant el primer període de l'era soviètica. No obstant, identificar aquests dos fenòmens és confondre la realitat amb les aparences. En els anys de guerra civil, les circumstàncies històriques extremadament difícils obligaren el partit dels bolxevics a prohibir temporàniament els altres partits, no perquè aquests no tinguessen “terreny fèrtil” (en aquest cas no existiria la necessitat prohibir-los) sinó, per contra, perquè aqueix terreny fèrtil si existia: per això eren perillosos. El partit explicà obertament a les masses el motiu de la mesura, i per a tots era clar que estava en joc la defensa de la revolució, aïllada enfront dels perills mortals que l'aguaitaven. Avui com més embelleix la realitat social, més desvergonyidament l'explota la burocràcia en benefici propi. Si és cert que el regne del socialisme ja ha vingut a nosaltres, i que el terreny fèrtil per als partits polítics ja no existeix, tampoc hi ha la necessitat de prohibir-los. D'acord amb el programa, només faltaria abolir “qualsevol restricció de la llibertat”. Però la burocràcia no permet ni tan sols que s'al·ludisca a semblant constitució. La falsia interna de tota l'estructura ressalta amb excessiva claredat!

Stalin tractà de dissipar els lògics dubtes del seu interlocutor per mitjà de la perla següent: “Els candidats no seran postulats únicament pel Partit Comunista, sinó també per tota mena d'organitzacions públiques sense partit. Hi ha centenars... Cada una dels capes socials (de la societat soviètica) pot tenir interessos específics i pot expressar-los mitjançant de les nombroses organitzacions existents.” Sens dubte per açò la nova constitució soviètica serà la “constitució més democràtica del món”.

Aquest sofisma no té res a envejar-li als altres. Les “capes socials” més importants de la societat soviètica són: la cúpula burocràtica i els seus sectors mitjans i inferiors, l'aristocràcia obrera, l'aristocràcia dels *kolkhozos* els obrers de base, els sectors mitjans dels *kolkhozos*, els camperols propietaris, els treballadors obrers i camperols i, més avall, el lumpenproletariat, els desarrelats, les prostitutes i així successivament. Per la seua banda, les organitzacions públiques soviètiques-sindicals, cooperatives, culturals, esportives, etcètera (de cap manera representen els interessos de diverses “capes socials”, perquè posseeixen una mateixa i idèntica estructura jeràrquica. Inclús en les organitzacions dels cercles privilegiats, per exemple els sindicats i les cooperatives, el poder de decisió està en mans dels representants de les cúpules privilegiades, mentre que el “partit”, o siga l'organització política de la capa social dominant, té l'última paraula. Per consegüent, la participació d'organitzacions sense partit en la contesa electoral només servirà per a fomentar la rivalitat entre les camarilles burocràtiques, dins dels límits fixats pel Kremlin. D'aquesta manera, la cúpula dominant espera assabentar-se de certs secrets que li oculten i donar nou llustre al seu règim, coartant al mateix temps una lluita política que inexorablement apuntaria contra ella.

El significat històric de la nova constitució

La burocràcia torna a demostrar, amb les paraules del seu principal portaveu, que no comprèn les tendències històriques que determinen el seu moviment. Quan Stalin declara que hi ha entre les diverses capes socials de la societat soviètica “certes” diferències, “no fonamentals”, evidentment es refereix a què, a banda dels propietaris camperols individuals, que són prou nombrosos com per a poblar el territori de Txecoslovàquia, les altres “capes socials” depenen dels mitjans de producció estatitzats o col·lectivitzats. Açò és indubtable. Però encara hi ha una diferència “fonamental” entre la propietat agrícola col·lectiva, és a dir de grup, i la propietat industrial nacionalitzada: en el futur es continuarà manifestant. No obstant, no entrarem en una discussió entorn d’aquest important problema. Hi ha una diferència la importància de la qual és molt més immediata entre les “capes socials”; no està determinada per les relacions amb els mitjans de producció, sinó per les relacions amb els articles de consum. Per descomptat que l’esfera de la distribució és una “superestructura” en relació amb l’esfera de la producció. No obstant és precisament l’esfera de la distribució la que posseeix importància decisiva per a la vida quotidiana del poble. Des del punt de vista dels mitjans de producció, no hi ha una diferència “fonamental” entre un mariscal i un escombrador, entre el director d’un complex industrial i un peó, entre el fill d’un comissari del poble i un orfe sense llar. Però uns viuen en cases senyoriales, posseeixen *datxes* en distintes parts del país, posseeixen els millors automòbils i fa molt de temps ja que oblidaren com s’enllustren les sabates; mentre, els altres solen viure en barraques de fusta sense separació entre els quarts privats, passen fam i no s’enllustren les sabates perquè no en tenen. Un alt dignatari considera que la diferència és “petita”, és a dir, no mereix atenció. Un peó industrial considera, no sense raó, que la diferència és “fonamental”.

Segons Molotov, la dictadura en l’URSS està dirigida no sols contra els terroristes sinó, també, contra els lladres. Però el fet que tantes persones es dediquen a aquest últim ofici és un signe inequívoc de què en la societat regna l’escassetat. Quan el nivell material de l’aclaparadora majoria és tan baix que resulta necessari protegir la propietat del pa i de les sabates per mitjà de grans grups d’afusellament, els discursos sobre les suposades conquestes del socialisme sonen com una burla infame a l’ésser humà!

En una societat realment homogènia, on els ciutadans poden satisfer les seues necessitats normals sense rancor ni tumults, l’absolutisme bonapartista i la burocràcia en general resultarien inconcebibles. La burocràcia és una categoria social, no tècnica. Tota burocràcia s’origina i es basa en el caràcter heterogeni de la societat, en l’antagonisme d’interessos i en la lluita interna. Regula els antagonismes socials en benefici de les classes o capes privilegiades i, per a això, extrau un tribut enorme als treballadors. Tanmateix la gran revolució en el

terreny de les relacions de propietat, aqueixa és la funció que compleix, amb cinisme i no sense èxit, la burocràcia soviètica.

Aquesta burocràcia s'erigí sobre la NEP, explotant l'antagonisme entre l'home de la NEP i el *kulak*, per una banda; i els obrers i camperols, per l'altra. Quan el *kulak*, enfortit, s'aixecà contra la pròpia burocràcia, aquesta es veié obligada a recolzar-se en la base per tal de garantir de la seua autodefensa. La burocràcia fou més dèbil en els anys de lluita contra el *kulak* (1929-32). Precisament per això s'aplicà amb zel en formar una aristocràcia obrera i kolkhoziana: instituí diferències escandaloses en les escales de salaris, bonificacions, primes i altres mesures semblants que obeeixen en una tercera part a la necessitat econòmica i en les seues dues terceres parts als interessos polítics de la burocràcia. Basant-se en aquest antagonisme social nou i creixent, la casta dominant ha ascendit a la seua actual posició bonapartista.

En un país on la lava candent de la revolució encara no s'ha refredat, els privilegiats solen témer molt als seus propis privilegis, sobretot quan contemplen el panorama d'escassetat general. Les capes socials soviètiques superiors senten un temor purament burgès envers les masses. Stalin utilitza la Comintern per a justificar "teòricament" els creixents privilegis de la capa social dominant i els camps de concentració per a defensar de la insatisfacció a l'aristocràcia soviètica. Stalin és el líder indiscutible de la burocràcia i aristocràcia obreres. Només té contactes amb aquestes "capes socials". El "culte" sincer del líder emana únicament d'aquests cercles. Aqueixa és l'essència del sistema polític imperant en l'URSS.

Però per tal de mantenir el mecanisme, Stalin es veu obligat de tant en tant a prendre partit a favor del "poble" contra la burocràcia, amb el tàcit consentiment d'aquesta, per descomptat. Inclusivament es veu obligat a cercar el fuet de la base per a castigar els abusos dels de dalt. Ja hem dit que aquest és un dels motius de la reforma constitucional. Hi ha un altre no menys important.

La nova constitució suprimeix els soviets, dissolent els obrers en la massa general de la població. És cert que els soviets perderen tot significat polític fa molt de temps. Però podrien haver reviscut amb els nous antagonismes socials i amb el despertar de la nova generació. Per descomptat que la burocràcia tem sobretot als soviets urbans, amb la participació creixent de l'exigent Joventut Comunista. En les ciutats, el contrast entre el luxe i la terrible escassetat és massa flagrant. La primera cosa que busca la burocràcia soviètica és abolir els soviets d'obriers i de l'Exèrcit Roig.

Malgrat la col·lectivització, pràcticament no ha disminuït la contradicció material i cultural entre la ciutat i l'aldea. Els camperolat continua essent molt endarrerit i atomitzat. També hi ha antagonismes socials entre i dins dels *kolkhozos*. A la burocràcia li resulta molt més fàcil liquidar la insatisfacció en

l'aldea. Pot emprar als *kolkhozniks*, no sense èxit, contra els treballadors urbans. El principal objectiu de la nova constitució (de què lògicament ni Stalin ni Molotov han dit res al món) és ofegar les protestes dels obrers enfront de la creixent desigualtat social, utilitzant el pes de les masses endarrerides de les aldees. Diguem de pas que el bonapartisme sempre es recolza en l'aldea contra la ciutat. També en açò Stalin segueix fidel a la tradició.

Els filisteus erudits com els Webb no veieren gran diferència entre el bolxevisme i el tsarisme abans de 1923, però, en canvi, reconeixen plenament la “democràcia” del règim de Stalin. No és res estrany, tractant-se de gent que tota la seua vida ha estat ideòloga de la burocràcia obrera. En realitat, el bonapartisme soviètic és a la democràcia soviètica el que el bonapartisme burgès, o inclusivament el feixisme, és a la democràcia burgesa. Ambdós són producte d'horroroses derrotes del proletariat mundial. Ambdós cauran amb la seua primera victòria.

La història ens ensenya que el bonapartisme és perfectament capaç de conviure amb el sufragi universal, i inclusivament amb el secret. El ritu democràtic del bonapartisme és el *plebiscit*. Una vegada i una altra se'ls pregunta als ciutadans: *a favor o contra* el líder? El líder, per la seua banda, s'ocupa de què el votant note el canó del revòlver en el seu pols. Des de l'època de Napoleó III, que ara sembla un aficionat de província, aquesta tècnica s'ha perfeccionat fins a graus insospitables: veja's, per exemple, l'últim espectacle muntat per Goebbels. Així, la nova constitució té com a objecte liquidar jurídicament el gastat règim soviètic, reemplaçant-lo pel *bonapartisme sobre bases plebiscitàries*.

Les tasques de l'avantguarda

Molotov trau conclusions més profundes que Stalin. Li digué al director de *Le Temps* que el problema dels partits en l'URSS “no és un problema vital, atès que ens aproximem a la liquidació total de les... classes”. Quina precisió ideològica i terminològica! En 1931 liquidaren l'“última classe capitalista, la dels *kulaks*”, i en 1936 s'“aproximem” a la liquidació de les classes. Per a bé o per a mal, Molotov no considera que el problema dels partits siga “vital”. En canvi, són completament distintes les posicions dels obrers que saben que la burocràcia, mentre liquida les classes explotadores amb una mà prepara el seu renaixement amb l'altra. Per a aquests obrers d'avantguarda, el problema del seu partit, independent de la burocràcia, és el més vital de tots. Stalin i Molotov ho saben perfectament bé: no és per res que en els últims mesos han expulsat de l'anomenat Partit Comunista de la Unió Soviètica diverses desenes de milers de bolxevics leninistes, és a dir, tot un partit revolucionari.

Quan el director de *Le Temps* preguntà amablement si existirien les fraccions i si que podrien transformar-se en partits independents, Molotov respongué amb

aqueixa espurna que l'ha fet cèlebre: "En el partit... hi hagué diversos intents de crear fraccions especials... però aqueixa situació canvià radicalment fa diversos anys i ara el Partit Comunista està realment unit." Podria haver agregat que la millor prova d'això són les inacabables porgues i els camps de concentració. No obstant, que un partit d'oposició passe a la clandestinitat no significa que deixi d'existir, sinó que la seua existència esdevé més difícil. Els arrestos resulten força efectius contra una classe que tendeix a desaparèixer de l'escena històrica: la dictadura revolucionària de 1917-23 ho ha demostrat incontrovertiblement. Però l'arrest d'elements de l'avantguarda revolucionària no salvarà una burocràcia perimida que, d'acord amb la seua pròpia confessió, necessita un "fuet".

És una mentida infame afirmar que ja s'ha realitzat el socialisme en l'URSS. El floriment del burocratisme és la prova bàrbara que el socialisme encara està molt lluny. Mentre la productivitat del treball en l'URSS siga inferior a la dels països capitalistes avançats, mentre el poble continue patint l'escassetat, mentre prossegueisca la lluita cruel pels articles de consum, mentre la burocràcia individualista pugui aprofitar els antagonismes socials impunement, el perill de la restauració burgesa seguirà plantejat amb tota la seua força. L'augment de la desigualtat basada en les conquestes econòmiques ha augmentat últimament aqueix perill. Açò, i només açò, justifica la necessitat del poder estatal. Però l'estat burocràticament degenerat s'ha tornat el principal perill per al futur socialista. Només es podrà reduir la desigualtat als seus límits econòmicament inevitables en l'etapa donada i obrir-se el camí cap a la igualtat socialista, per mitjà del control polític actiu exercit pels treballadors i la seua avantguarda. La regeneració del partit dels bolxevics, en oposició al dels bonapartistes, és la clau per a solucionar totes les dificultats i tasques.

Per a encaminar-se cap a un objectiu és necessari saber aprofitar les possibilitats reals a mesura que es presenten. Qualsevol il·lusió respecte de la constitució soviètica estaria fora de lloc. Però és igualment il·lícit considerar que es tracta d'una bagatel·la. La burocràcia corre el risc que suposa una reforma, no per capritx, sinó per necessitat. La història coneix molts casos de dictadures burocràtiques que recorren a reformes "liberals" per a salvar-se, i es debiliten encara més. La nova constitució, al desemascarar el bonapartisme, crea una coberta semilegal per a combatre'l. La rivalitat entre les camarilles burocràtiques pot ser l'inici d'una lluita política molt més àmplia. El fuet contra les "institucions de govern que funcionen malament" pot convertir-se en fuet contra el bonapartisme. Tot depèn del grau d'activitat dels elements d'avantguarda de la classe obrera.

D'ací en avant els bolxevics leninistes han de seguir amb atenció les tortuositats de la reforma constitucional, tenint en compte l'experiència de les properes eleccions. Hem d'aprendre a utilitzar la rivalitat entre les distintes

“organitzacions públiques” en benefici dels interessos del socialisme. Hem d’aprendre a donar la batalla en el terreny del plebiscit. La burocràcia tem els obrers; hem de desenvolupar el nostre treball entre ells amb major audàcia i en major escala. El bonapartisme tem la joventut; hem de cridar-la a agrupar-se entorn de la bandera de Marx i Lenin. Hem de traure a l’avantguarda de la generació jove de les aventures del terrorisme individual (el camí de la desesperació) i portar-la a la senda ampla de la revolució mundial. És necessari educar nous quadres bolxevics que reemplaçaran al règim burocràtic en decadència.

¹ “La nova constitució de l’URSS.”, *New Militant*, 9 de maig de 1936. [La versió de les *Oeuvres* es fa des del *Biulleten Oppsitsii* n° 50, abril de 1936.